706/04

Den 9. marts 2005 blev i sag nr. 61.530:

xxxxxx xxxxxxxx
xxxxxxxxxxxxxx xx xxxxxx
xxxx xxxxxxxxx x

mod

Danica Pension
Parallelvej 17
2800 Lyngby

afsagt sålydende

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren, der har 2 livrenter i Danica Pension, klager over, at selskabet vil opkræve et gebyr på 48 kr. månedligt pr. forsikring.

Selskabet har fastholdt at være berettiget til at opkræve gebyret under henvisning til det til Finanstilsynet anmeldte bonusregulativ.

Det fremgår af sagen, at klageren har tegnet 2 livrenter i selskabet, som begge er påbegyndt udbetaling fra juni måned 2003. I forbindelse med at udbetalingen skulle påbegynde, sendte selskabet i april 2003 et udbetalingsbrev til klageren, hvoraf den månedlige ydelse fremgår. Endvidere fremgår det, at der betales et gebyr på højst 48 kr. om måneden til betaling af omkostninger, hvilket vil blive fratrukket i bonus.

I skrivelse af 15/4 2003 kommenterede klageren det tilsendte således:

> "Jeg har modtaget Deres skrivelser dateret 'april 2003' om udbetaling af mine pensionsordninger.
>
> Da omkostningerne for udbetaling ikke fremgår af brevet kontaktede jeg tlf. … hvor en herre oplyste at prisen pr. måned var kr. 43,- eller kr. 512,- pr. år for selskabets

service. Hvorvidt prisen var pr. forsikring kunne ikke oplyses men er dette tilfældet er der tale om kr. 1.024,- pr. år.

Er det virkelig prisen for en elektronisk overførsel af et fast beløb hver måned til min bankkonto? Hvordan med at tilmelde sig betalingsservice - det ville jo være helt gratis for selskabet.

Er der ikke mulighed for at få beløbet udbetalt/overført een gang om året? For eksempel hvis beløbet forblev hos Dem til sidst i juni måned 2004 og herefter blev udbetalt/overført samlet. Så kunne beløbet vel også trække renter i det forløbne år?

Som det fremgår er jeg stærkt interesseret i en billigere løsning og beder Dem derfor overveje spørgsmålet og give mig et skriftligt svar."

Selskabet svarede ved skrivelse af 29/4 2003:

"Udbetalingsgebyret for Deres to ordninger, som starter udbetaling pr. 1. juni 2003, udgør 48 kr. om måneden i 2003.

Vi har skrevet til Dem, at De skal betale et gebyr på ordningerne efter at udbetalingerne er begyndt. Gebyret udgør årligt maks. 1/4 % af ordningens reserve dog maks 48 kr. (2003) om måneden pr. ordning. Gebyret er ikke et beløb der bliver opkrævet separat, men bliver fratrukket i en eventuel optjent bonus inden regulering. Reguleringen sker hvert år i januar måned.

Da gebyret ikke knytter sig til selve udbetalingen, vil der ikke ske ændring af dette, selvom De vælger en anden udbetalingstermin."

Nævnet har spurgt Finanstilsynet, om der i forbindelse med anmeldelse af bonusregulativet foretages en prøvelse af indholdet. Finanstilsynet har i sit svar af 17/5 2004 bl.a. anført:

"Finanstilsynet kan bekræfte, at tilsynet påser, at selskabernes bonusregulativer og bonussatser er betryggende og rimelige. For så vidt angår bonussatser sker tilsynets kontrol efterfølgende."

Finanstilsynet har uddybende anført:

"Det følger af § 21 i lov om finansiel virksomhed, at selskabets regler for beregning og fordeling af realiseret resultat skal føre til en rimelig fordeling mellem de enkelte kunder. Størrelsen af fremtidig bonus er ikke garanteret. Selskabet har mulighed for at ændre anmeldte bonusregulativer også for bestående forsikringer, hvis det er i overensstemmelse med de aftaler, som selskabet har indgået med sine kunder.

Finanstilsynets påser løbende, at selskaberne overholder bestemmelserne i lovens § 21 om betryggenhed og rimelighed, herunder bekendtgørelse om kontributionsprincippet, som er udstedt i medfør af lovens § 21, stk. 5. Tilsynet er forpligtet til at reagere overfor selskaberne, såfremt det anmeldte ikke kan anses for at leve op til lovens krav, men Finanstilsynet manglende reaktion indebærer ikke, at Finanstilsynet kan tages til indtægt for, at have godkendt det anmeldte grundlag.

I henhold til § 3, stk. 3, i anmeldelsesbekendtgørelsen skal anmeldelser af satser, parametre og lignende, hvor selskabet højst forpligter sig til anvendelse af de anmeldte størrelser i et år, ikke indeholde en økonomisk, juridisk og aktuarmæssig redegørelse for de anmeldte størrelser. I stedet skal der efterfølgende redegøres for de anmeldte størrelser i den ansvarshavende aktuars beretning til Finanstilsynet for det år, størrelserne er taget i anvendelse. Dette betyder, at tilsynets kontrol af f.eks. gebyrers rimelighed hovedsagelig sker efterfølgende i forbindelse med tilsynets gennemgang af aktuarens beretning.

…

Såfremt Finanstilsynet ved den efterfølgende kontrol konstaterer, at selskabets anmeldte satser, parametre og lignende ikke kan anses for at leve op til lovens krav om rimelighed, vil Finanstilsynet i medfør af § 21, stk. 6, i lov om finansiel virksomhed pålægge selskabet, at rette op på fordelingen med konsekvens for den allerede forløbne periode."

Klageren har over for nævnet nedlagt påstand om, at selskabet er uberettiget til at indføre det omtvistede gebyr. Klageren ønsker en stillingtagen til, om det er rimeligt at opkræve et gebyr på 48 kr. pr. måned for en ordning, hvor det kun drejer sig om at trykke

på en knap. Klageren har påpeget, at han har foreslået en alternativ udbetalingsform for at billiggøre administrationen.

Klageren har i skrivelse af 27/5 2003 uddybende anført:

"At Finanstilsynet kan bekræfte at Danica Pensions nuværende bonusregulativer og bonussatser er 'betryggende og rimelige' er - for mig helt uden betydning, da det opkrævede gebyr på kr. 48,- pr. forsikring og pr. måned ikke blev omtalt ved tegningen og ikke fremgår af den skriftlige aftale.

Jeg afventer altså fortsat Ankenævnets bemærkninger til mine forslag som Danica Pension ikke har ønsket at svare på:

- overførsel af pensionen via betalingsservice med regulering een gang om året (regulering finder iøvrigt idag kun en gang om året)
- overførsel - via betalingsservice - af det samlede beløb een gang om året.

I henhold til forsikringsbetingelserne har jeg ret til at deltage i den årlige bonusudbetaling og for at Ankenævnet kan se ændringen af den månedlige udbetaling fra 2003 til 2004 kan følgende oplyses om de 2 pensionsforsikringer:

2003	kr. 1.405,00	Kr. 3.932,20
2004	- 1.417,20	- 3.939,40

Den 1. januar 2002 (inden udbetalingen blev påbegyndt) var det samlede indestående jvf. selskabet kr. 564.344,00 for de to forsikringer så det er meget lidt imponerende at bonus og rentetilskrivning pr. måned har vist sig at andrage kr. 19,40 eller kr. 232,80 for to forsikringer på et helt år. Det har således meget stor negativ betydning for mig at selskabet beregner sig omkostninger (gebyr) på kr. 48,- pr. forsikring eller årlige omkostninger (fradrag) på i alt kr. 1.152,- medens jeg årligt modtager en godtgørelse (bonus) på i alt kr. 232,80."

Selskabet har over for nævnet fastholdt at være berettiget til at indføre gebyret. Selskabet har i skrivelse af 28/7 2003 anført:

"Med virkning fra 1. september 1997 indførte Danica et gebyr ved pensionsudbetalinger.

Gebyret fremgår af Danicas bonusregulativ, hvor det mere præcist benævnes som et omkostningsfradrag for aktuelle forsikringer, idet det ikke har indflydelse på de aftalte forsikringsydelser, men alene på størrelsen af den fremtidige bonustildeling og kontostyrkelse, som ikke er garanteret.

Ændringen af bonusregulativet blev anmeldt til Finanstilsynet den 15. august 1997.

Formålet med at indføre dette gebyr (omkostningsfradrag) for aktuelle forsikringer var, at såvel eventuelle som aktuelle forsikringer fremover ville deltage i omkostningsfordelingen på en mere rimelig måde. Der er ikke blot tale om et gebyr, der skal dække transaktionsomkostningerne ved pensionsudbetalinger, men gebyret skal også dække de stigende krav til administration som eksempelvis skattetræk, indberetning til myndighederne, information til kunderne m.v., som har krævet betydelig edb-udvikling.

Det er således med hjemmel i forsikringsbetingelsernes afsnit om bonus, at Danica har indført gebyr for aktuelle forsikringer. Gebyrets størrelse reguleres en gang om året, og anmeldes til Finanstilsynet …

Som det fremgår af bonusregulativet og anmeldelsen, udgør det månedlige gebyr for 2003 48 kr., dog maksimalt 1/4% af forsikringens reserve. Gebyret fratrækkes i en eventuel optjent bonus og kontostyrkelse inden forsikringen reguleres. Reguleringen sker hver år i januar måned."

Nævnet har i skrivelse af 17/9 2004 bedt selskabet oplyse, om gebyret alene fratrækkes i årets bonus. Endvidere har nævnet ønsket oplysninger om, hvor gebyret indtægtsføres i regnskabet, og om gebyret bevirker, at selskabet får større indtægter end ellers, og om gebyret formindsker de generelle omkostninger.

Hertil har selskabet i skrivelse af 4/10 2004 anført:

"I forhold til ankenævnets brev fra den 17. september 2004 er det nødvendigt at pointere, at der ikke juridisk set er tale om et gebyr. Kunderne betaler ikke et gebyr. Der er tale om et omkostningsbidrag, der indgår i beregningen og fordelingen af bonus i henhold til lov om finansiel virksomhed § 20.

Det bemærkes i forlængelse heraf, at Danica Pension ikke har kommunikeret, at omkostningsbidraget skulle være et gebyr.

Ad 1) fratrækkes omkostningsbidraget alene i årets bonus?

Det er principielt forkert at formulere det som, at omkostningsbidraget fratrækkes bonus. Omkostningsbidraget indgår i overensstemmelse med vores anmeldelse til Finanstilsynet ved beregningen af bonus, hvilket vil sige, at det er et element i opgørelsen af bonus.

Omkostningsbidraget kan ikke i sig selv direkte fratrækkes kommende års bonus, men da eventuel negativ bonus underskudsfremføres - ligeledes i overensstemmelse med vores anmeldelse til Finanstilsynet - til senere år, så kan omkostningsbidraget indirekte komme til at påvirke beregningen af bonus i efterfølgende år.

Ad 2) hvor indtægtsføres omkostningsbidraget i selskabets regnskab?

Omkostningsbidraget reducerer selskabets livsforsikringshensættelser og øger Kollektivt bonuspotentiale. Desuden forbedres selskabets omkostningsresultat.

Ad 3) bevirker omkostningsbidraget, at selskabet får større indtægter?

Isoleret betragtet giver ændringen - alt andet lige - en stigning i selskabets omkostningsindtægter. Selskabets indtægter stiger - alt andet lige - med 30 procent af de yderligere omkostningskroner, der trækkes ved beregningen af bonus. Disse 30 procent er egenkapitalens risikotillæg.

De øvrige 70 procent giver en stigning i Kollektivt bonuspotentiale. Kollektivt bonuspotentiale er den del af det realiserede resultat, der er henlagt til kollektivet af forsikringstagere med henblik på fremtidig fordeling til den enkelte forsikringstager. Kollek-

tivt bonuspotentiale er således ikke bonus, da et kendetegn ved bonus er, at den er individualiseret. Kollektivt bonuspotentiale er midler, der i fremtiden kan anvendes til fordel for de forsikrede.

Kollektivt bonuspotentiale skal i henhold til kontributionsprincippet, således som dette er fastsat i kontributionsbekendtgørelsen, frigives inden for rimelig tid, således at det sikres, at de generationer af forsikringstagere, der har været med til at oparbejde Kollektivt bonuspotentiale, får del heri.

Ad 4) formindsker omkostningsbidraget de generelle omkostninger?

Det er lagt til grund, at der med spørgsmålet menes, om Danica Pension har foretaget andre ændringer i bonusregulativet, der har direkte sammenhæng med den konkrete ændring i omkostningsbidraget. Ændringer, der skulle have bevirket, at nogle forsikringer har fået en reduktion i forsikringernes samlede omkostningsbidrag, uden at der herved er taget stilling til, om det samlede omkostningsbidrag for kollektivet af forsikringer er steget eller faldet.

Indførelsen af et mindste omkostningsbidrag har ikke direkte forbindelse til andre ændringer i bonusregulativet.

En del forsikringstagere bliver - alt andet lige - bedre stillet efter ændringen. Disse forsikringstagere har - alt andet lige - mulighed for mere bonus på sigt end før ændringen. Denne mulighed skyldes Kollektivt bonuspotentiale, der som skrevet ovenfor skal frigives inden for rimelig tid.

Ændringen er udtryk for, at der skabes en bedre balance mellem indtægter og udgifter. Der har hele tiden været omkostningsunderskud. Dette underskud bliver nu i højere grad dækket af de forsikringer, der er med til at skabe omkostningsunderskuddet.

Ændringen er derfor udtryk for, at Danica Pension i højere grad lever op til kontributionsprincippet, der foreskriver, at den del af det realiserede resultat, der tilfalder for-

sikringerne, skal tildeles den enkelte forsikring efter, hvorledes den har bidraget til resultatet.

En ændring af bonusregulativet, der fremmer en fordeling i større overensstemmelse med kontributionsprincippet, anses sædvanligvis for rimelig i henhold til lov om finansiel virksomhed § 21."

Finanstilsynet er i skrivelse af 17/9 2004 anmodet om at oplyse, om der af selskaberne er anmeldt andre lignende gebyrer.

Finanstilsynet har i sit svar af 13/10 2004 bl.a. anført:

"I brevet spørger Ankenævnet endvidere, om Finanstilsynet kan oplyse, hvilke forskellige former for gebyrer, der er anmeldt til tilsynet.

Finanstilsynet kan desværre ikke give Ankenævnet en detaljeret oversigt over, hvilke forskellige former for gebyrer der er anmeldt til tilsynet. Dette ville kræve en meget omfattende og ressourcekrævende gennemgang af samtlige anmeldelser, som tilsynet har modtaget siden 1993, hvor det nuværende anmeldelsessystem blev indført. Til nævnets orientering kan tilsynet dog nævne en række typiske eksempler på sådanne bonusrelaterede gebyrer:

Et selskab kan - i overensstemmelse med de indgåede forsikringsaftaler, og selskabets anmeldte bonusregler - i bonusberegningen for en forsikring for en given periode fradrage et gebyr. Den bonus, der tilskrives forsikringen for den pågældende periode, bliver derved mindre. Det afhænger af det enkelte selskabs forsikringsaftaler, og anmeldte bonusregler, hvad der sker, hvis den beregnede bonus for en periode bliver negativ herunder som følge af fradrag af et eventuelt gebyr.

- Mange selskaber har anmeldt bonusregler, hvoraf fremgår, at såvel forsikringsydelser som tildelt bonus er garanteret. Det betyder, at bonus, der er tilskrevet en forsikring, ikke senere kan nedsættes igen ved tildeling af negativ bonus.
  Hvis den beregnede bonus for en given periode bliver negativ, må den, afhængig af det enkelte selskabs anmeldte bonusregler, enten afskrives eller fremføres til

modregning i senere positive bonusberegninger, da der ikke kan tilskrives negativ bonus.

- Nogle selskaber har anmeldt bonusregler, hvoraf fremgår, at tilskrevet bonus ikke er garanteret. Det betyder, at bonus, der er tilskrevet en forsikring, senere kan nedsættes igen ved tilskrivning af negativ bonus.
  Hvis den beregnede bonus for en given periode bliver negativ, nedsættes den allerede tilskrevne bonus med dette beløb.
  a. For hovedparten af selskaberne gælder, at de i policerne oplyste forsikringsydelser er garanteret. Det betyder, at disse forsikringsydelser ikke senere kan nedsættes som følge af tilskrivning af negativ bonus.
  b. Enkelte selskaber har i forsikringsaftaler og teknisk grundlag m.v. fastsat, at de i policerne oplyste forsikringsydelser ikke er garanteret, men kan ændres (herunder nedsættes) på nærmere angivne betingelser. Det betyder, at disse forsikringsydelser senere kan nedsættes som følge af tilskrivning af negativ bonus, såfremt disse betingelser er opfyldt. Negativ bonus skal dog så vidt muligt først anvendes til nedsættelse af den tilskrevne bonus."

Af forsikringsbetingelserne fremgår:

"Beregning og fordeling af bonus sker efter livsforsikringsselskabets til enhver tid gældende bonusregulativ for livsforsikringer. Bonusregulativet kan rekvireres ved henvendelse til selskabet. Selskabet kan foretage ændringer af bonusregulativet og udstede nye bonusregulativer med ændringer af reglerne for beregning og fordeling af bonus. Bonusregulativer og ændringer heraf anmeldes til Finanstilsynet i henhold til lov om forsikringsvirksomhed. Finanstilsynet påser efter paragrafferne 30 og 31, at forholdene er betryggende og rimelige over for den enkelte forsikringstager og andre berettigede efter forsikringsaftalen."

Af det til Finanstilsynet anmeldte bonusregulativ fremgår:

"Reglerne for bonusfordelingen kan ændres, således at ændringerne også gælder allerede tegnede forsikringer, men dog således at allerede fordelt bonus ikke berøres."

Af skrivelse af 20/12 2002 fra selskabet til Finanstilsynet fremgår om omkostningssatser for 2003:

> "For aktuelle forsikringer består omkostningsfradraget af et gebyr på 48 kr. månedligt. Fradraget må højst udgøre 0,25% af præmiereserven.
>
> De 48 kr. reguleres hvert år."

Nævnet udtaler:
Nævnet har fået forelagt en række sager af ens karakter. Nævnet har derfor foretaget en samlet bedømmelse af sagerne og udtaler herefter:

Indledningsvis bemærkes, at nævnet finder det uden betydning, hvorvidt beløbet på de 48 kr. betegnes som et gebyr eller et omkostningsbidrag. Af nemheds grunde vil beløbet i det følgende blive benævnt gebyr.

Ved indgåelsen af en livsforsikringsaftale skal præmien på forsikringen efter loven fastsættes betryggende, også kaldet en forsigtigt fastsat præmie. Dette medfører, at forsikringstagerne sædvanligvis har ret til at få andel i det overskud, der kan forventes under aftalens løbetid. I principperne for beregningen af præmien indgår en række elementer, herunder administrationsomkostninger.

Nævnet finder, at et selskab er berettiget til at trække et underskud på omkostningselementet fra i overskuddet på de øvrige elementer - rente og risiko - der er indgået i beregningen af præmien og størrelsen af den garanterede ydelse. Dette gælder også, selv om en forsikringstager herved kommer til at bidrage med et større omkostningsbeløb end forudsat ved beregningen af præmien.

Nævnet finder endvidere, at et selskab i medfør af kontributionsprincippet både er berettiget og forpligtet til at foretage en fordeling af bonus, der tilgodeser omfanget af den enkelte forsikrings bidrag til overskuddet.

Disse principper kan dog i et vist omfang være fraveget ved forsikringsaftalen.

Nævnets medlemmer er herefter enige om, at et selskab almindeligvis er berettiget til at reducere årets bonus med et gebyr, hvis det kan indeholdes i årets samlede bonus. Det kan endvidere fragå i kommende års bonus, hvis selskabet har forbeholdt sig ret til at fremføre tidligere års underskud.

Nævnet forudsætter, at Finanstilsynet påser, at det er i overensstemmelse med kontributionsprincippet, at et sådant bidrag indgår i beregningen af bonus for forsikringer under udbetaling og også påser, at bidragets størrelse står i passende forhold til omkostningsbelastningen.

Nævnets flertal på 3 medlemmer udtaler herefter:
Afgørende for, om gebyret er berettiget, er efter vores opfattelse herefter, om gebyret indgår i en fordeling af den del af årets overskud, der tilfalder forsikringstagerne eller andre berettigede efter forsikringsaftalerne. I givet fald kan dette ske med hjemmel i bonusregulativet, da det af forsikringsaftalerne fremgår, at bonusfordelingen sker efter reglerne i bonusregulativet. Er der derimod tale om, at gebyret påvirker størrelsen af selskabets overskud, kan et sådant gebyr efter vores opfattelse ikke have hjemmel i bonusregulativet, medmindre andet fremgår af forsikringsbetingelserne. Dette er begrundet i, at bonusregulativet alene angives at regulere anvendelsen af bonus**,** og efter vores opfattelse ikke uden særskilt angivelse i forsikringsaftalen kan anvendes til at forøge overskuddet.

Efter det oplyste forbedres selskabets omkostningsresultat ved gebyret, og selskabet får en stigning i sine omkostningsindtægter. Gebyret kan derfor efter vores opfattelse ikke fastsættes med hjemmel i bonusregulativet. Da gebyret ikke i øvrigt har hjemmel i forsikringsaftalen, og da en sædvane for et sådant gebyr ikke er dokumenteret, finder nævnets flertal herefter, at selskabet ikke er berettiget til at fastsætte et gebyr som det omhandlede.

Nævnets mindretal finder af de grunde, som selskabet har anført, at gebyret har fornøden hjemmel og finder ikke grundlag for at kritisere, at selskabet beregner sig et risikotillæg af beløbet.

Afgørelsen træffes efter stemmeflertallet.

Som følger heraf

b e s t e m m e s :

_____

Selskabet, Danica Pension, skal anerkende, at det ikke er berettiget til det omhandlede gebyr.

Marianne Højgaard Pedersen